

3 weeks ago

Boeiende dans met vooroordelen bij Meillo-lezing

[https://2.bp.blogspot.com/-cd3qeTN4GVE/V_-GhPXWBzI/AAAAAAAAA3hU/sfToZMr_iCAKsUG208NrDHuc3tvLeLFOWCLcB/s1600/Zaal%2Bplano.jpg]

“We moeten onze vooroordelen koesteren”, betoogt Hoge Raad-raadsheer Diederik Aben. “Onze vooroordelen zijn evolutionair zwaar achterhaald”, stelt filosoof Herman Philipse. Tijdens de zesde Meillo-lezing op 6 oktober in Amsterdam zagen de toeschouwers de sprekers een prikkelende dans uitvoeren van aantrekken en afstoten met het thema 'Vooroordelen'. “Het politiewerk is als je niet uitkijkt een 'lusthof van vooroordelen’”, zegt nationaal korpschef Erik Akerboom. De Eva Meillo-prijs werd ook dit jaar door de Eva Meillo-stichting uitgereikt en ging naar de tv-documentaire ‘De Aanklagers’.

Limburgs achtergrond

De volle klanken van het Limburgse levenslied dwarrelen ongefilterd door de Rode Hoed in Amsterdam. 'Alle dees geluiden hebbie my geraakt', zingt de breekbare stem van zangeres Suzan Seegers. Zichtbaar geroerd glimlacht spreker Petra Stienen naar de zaal. "Ik laat u dit horen, omdat u waarschijnlijk niet weet hoe rijk het Limburgse lied is. Ik moet mij vaak verontschuldigen voor mijn Limburgse achtergrond. Laatst vertelde ik met Frans Timmermans tegen een zaal dat we allebei een Limburgse working class achtergrond hebben. Dat wordt er al snel besmuikt gelachen. Zouden ze dat ook doen als we zeggen dat we allebei in Londen hebben gestudeerd?"

'Reis door vooroordelen'

Vooroordelen. Het thema van de zesde Meillo-lezing. Stienen weet er alles van. Niet alleen als Limburgse, maar ook als Arabiste. 'Wat slim, ga je de taal van de vijand leren?', kreeg ze vaak te horen toen ze Arabisch ging studeren. “Terwijl het Arabisch de briljante Nobelprijswinnaars voor de Literatuur heeft voortgebracht”, vertelt Stienen met geestdrift. Ze zet een lied op van de Libanese zangeres Fairuz ('De Arabische Maria Callas'), die even hartverscheurend klinkt als de Limburgse Seegers:

'Bezoek me elk jaar', zingt Fairuz. "Dat heb ik gedaan", vertelt oud-diplomaat Stienen. "Vooral het land Egypte. Mijn leven is een reis door vooroordelen: van anderen en van mezelf."

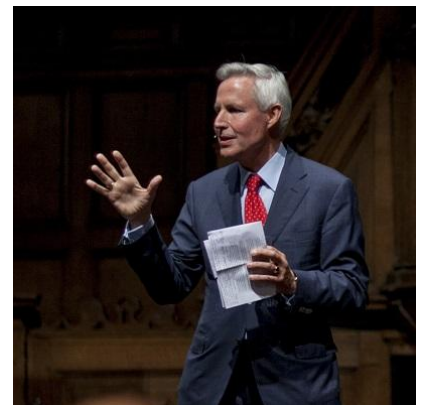
Bezoekersrecord

Stienen is de ideale opening van de Meillo-lezing, die dit jaar een recordaantal bezoekers trok van bijna tweehonderd. Ze is geëngageerd, durft vanzelfsprekendheden ter discussie te stellen en brengt met haar levendige uitstraling mensen in

beweging. Precies zoals Eva Meillo deed, de in 2008 verongelukte officier van justitie. In haar nagedachtenis organiseren de Eva Meillo-stichting en SSR sinds 2011 de jaarlijkse Meillo-lezing. Met als vast overkoepelend thema: passie voor het recht. "Het is elk jaar genieten hoe de sprekers dit vorm geven", zegt dagvoorzitter Hanneke Groenteman enthousiast aan het begin van deze editie. "En het niveau stijgt elk jaar. De line-up van vandaag overtreft wat mij betreft alle voorgaande edities."

Morele dilemma's

Na Stienen, komt Herman Philipse het podium op. Met zichtbaar genoegen neemt de filosoof en universiteitshoogleraar het publiek mee in een reeks lastige morele dilemma's. 'Wat zou u nu doen?', vraagt hij steeds uitdagend aan de zaal. "Een tram ontspoord en vijf wegwerkers dreigen te sterven. Als u aan een wissel trekt, overlijdt – in plaats van de vijf wegwerkers – één dikke man." Zo'n vijfzede deel van de zaal steekt zijn hand op bij de vraag wie in die situatie de wissel zou omzetten. Als de dikke man actief van een brug geduwd moet worden om de vijf te redden, steekt een minderheid zijn hand op. "Filosofen verklaren dit verschil door onderscheid te maken tussen een actie met bedoeld gevolg (het geven van de duw) of een actie met een onbedoeld neveneffect (het trekken aan de wissel). Het eerste valt mensen veel zwaarder."

Evolutionaire vooroordelen

De verklaring voor het verschil zit hem volgens Philipse in de evolutie. "Bij de oermens heerste er een diepgeworteld verbod om een ander van dezelfde soort te doden." Ooit was dit volgens Philipse een bruikbaar moreel oordeel. Net als de reflex om snel op dreigende situaties te reageren, met een korte termijn-effect. "Maar de moderne tijd heeft onze evolutionaire moraal stevig ingehaald", stelt Philipse. De weerzin om een andere mens te doden kan heel contraproductief zijn. Daarom krijgen soldaten hier speciale trainingen voor. Ons korte termijn-denken is bovendien funest voor het oplossen van actuele mondiale problemen zoals de klimaatverandering. "Daar is juist een sterk lange termijn-denken voor nodig", geeft Philipse aan. Een klein quizje met de zaal onderstreept zijn verhaal. Het publiek onderschat massaal het aantal

meters dat de zeespiegel stijgt na het smelten van het ijs op Groenland en de Zuidpool. "Onze evolutionaire oordelen zijn vooroordelen geworden", concludeert Philipse.

Vooroordelen koesteren

Een optimistischer verhaal houdt de volgende spreker: Diederik Aben, raadsheer bij de Hoge Raad. Aben plaatst het vooroordeel in een positieve context. "Vooroordelen blijken heel vaak te kloppen. Dat gegeven moeten we koesteren." Een bijzonder voorbeeld daarvan is de ontmoeting die Aben ooit als raadsheer had in een rechtszaal met een jonge vrouw. "Zij zat naast de advocaat-generaal in een zaak die ik voorzat en had een bijzondere uitstraling. 'Met haar kun je de oorlog winnen', dacht ik. Later bleek die vrouw Eva Meillo te zijn. Mijn vooroordeel bleek juist."

Vooroordeel als mensenrecht

Zo waart de geest van Eva Meillo vanmiddag herhaaldelijk door de Rode Hoed. De meeste sprekers verwijzen naar haar, zoals bijvoorbeeld Petra Stienen. 'Ik ben net als Eva iemand die haar vinger opsteekt als de rest zwijgt'. Of moeder Joke Meillo, die namens de Eva Meillo-stichting aan het einde van de lezing persoonlijk de mediaprijs uitreikt. Intussen heeft Aben zijn humoristische en frisse lezing een originele wending gegeven: "Wat als we het vooroordeel nu eens als een mensenrecht beschouwen? Heeft het vooroordeel recht op leven? Ja. Heeft het recht op een privéleven? Wederom ja. Heeft het openbare uitingsvrijheid? Dit wordt al problematisch. Heeft het vooroordeel recht op gelijke behandeling? Nee. Een discriminerende gedachte is niet gelijkwaardig. Hier ligt voor mij de grens tussen het positieve en het negatieve vooroordeel."

'Lusthof der vooroordelen'

Erik Akerboom, korpschef van de Nationale Politie, is de laatste, meest actuele en politiek gevoelige spreker deze editie.

De vooroordelen rondom de politie staan in het brandpunt van de belangstelling sinds de veelbesproken dood van arrestant Mitch Henriquez en de onterechte aanhouding van rapper Typhoon. 'Etnische profilering' door de politie lijkt in het publiek debat bijna een scheldwoord geworden. Wat vindt Akerboom daarvan? De korpschef wijst op nuances, maar steekt vooral de hand in eigen boezem. "Het gedachtengoed van Artikel 1 van de Grondwet moeten onze politiemensen voortdurend op straat uitdragen. Natuurlijk

mag een agent uit zijn ervaring met bepaalde bevolkingsgroepen putten, maar dan wel voorzichtig. Het wordt al snel een lusthof der vooroordelen. Uiterlijk mag in een beslissing meewegen, maar niet doorslaggevend zijn. Andere elementen tellen ook mee. Daarom spreek ik liever niet van etnisch profileren, maar van vakkundig profileren."

Politie als boosdoener

Akerboom beschrijft het pijnlijke en waargebeurde voorbeeld van een collega die buiten dienst een inbreker staande hield en assistentie inriep. "Zijn collega's arresteerden niet de verdachte maar hem. De agent was gekleurd. In zulke situaties is de politie de onverteerbare boosdoener." Tegelijk roemt Akerboom de betrokkenheid van zijn mensen en de bereidheid aan dit probleem te werken. Nuchtere statistieken kunnen daarbij helpen. "Scoren bepaalde bevolkingsgroepen hoger in de misdaadcijfers dan andere?", vraagt Akerboom de zaal. Bijna iedereen steekt zijn hand op. "Hierover verschillen wetenschappers van mening", reageert de politiechef. "En wat is het effect van het feit dat wij sommige groepen vaker controleren?"

'De Aanklagers' wint Meillo-prijs

Na afloop van de vier lezingen, is het tijd voor de jaarlijkse Eva Meillo-prijs. Om het jaar gaat deze naar een journalistieke productie die het werk van het Openbaar Ministerie inzichtelijk maakt. De glansrijke winnaar van dit jaar: de tv-documentaire 'De aanklagers' van Coen Verbraak en Daniëlle van Lieshout. De documentairemakers volgden enkele officieren van justitie een tijd lang intensief achter de schermen. "Ze zaten dicht op hun huid", aldus het juryrapport. "En ze brachten op indringende wijze andere aspecten van het werk in beeld." Winnaar Verbraak toonde zich in zijn dankwoord verbaasd over de diversiteit van het OM-werk. "Ik had een beeld van de officier van justitie in de rechtszaal, maar niet van zijn rol als leider van opsporingen. Een mooi vak. Je zou er haast officier van justitie van worden."

Gekleurde spreker

Na afloop is toeschouwer Else Bremer, bestuurssecretaris bij SSR, lovend over de verschillende lezingen. "Ze waren allemaal zeer interessant, met name de eerste twee van Petra Stienen en Herman Philipse.

De gedachte van Herman Philipse dat onze evolutionair bepaalde morele oordelen en reacties inmiddels achterhaald zijn door de moderne tijd, vind ik heel prikkelend. Ook het idee dat we hier last van hebben bij het bestrijden van de klimaatverandering. Philipse bracht dat probleem levensgroot in beeld." Kritischer is çoskun çörüz, directeur van het Centrum voor Internationale Kinderontvoering. "Met het thema *vooroordelen* had ik toch minstens één gekleurde spreker verwacht. Ook had ik graag meer actuele casussen uit de rechterlijke macht gezien. Bijvoorbeeld een reactie

op de discussie of een griffier een hoofddoek mag dragen." Lof heeft çörüz wel voor het thema zelf: "Ontzettend belangrijk en gedurfd." Hij herkent zich in het pleidooi van Akerboom voor het inzetten van nuchtere statistieken. "Die valse aannames zijn er ook in mijn werkveld. Tachtig procent van de kinderonvoeringen gebeurt door blonde vrouwen. Duitsland en België voeren de ranglijst aan, Turkije komt pas op de vierde plaats. Ook deze cijfers spreken het heersende beeld tegen. Een bekend vooroordeel."

3 weeks ago geplaatst door news-groningen@home.nl

Opmerkingen weergeven

Nog geen reacties

Reageer als Gigi Schuiten